

ב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: עזרא תיקן להם לישראל שיהו קוראים קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבתשנה תורה קודם ראש השנה, כדי שתכלה השנה וקללותיה (אביי ואיתימא ריש לקיש).
המנהג לקרוא בשבת האחרונה שלפני ראש השנה פרשת נצבים, וכן לפני עצרת פרשת במדבר, כדי שלא להסמיך הקללות לראש השנה ולעצרת (עפ"י תוס').

ג. לדברי רבי מאיר, מקום שמפסיקים בשבת שחרית – שם קוראים במנחה, מקום שמפסיקים במנחה – שם קוראים בשני, בשני – שם קוראים בחמישי, בחמישי – שם קוראים לשבת הבאה. רבי יהודה אומר: מקום שמפסיקים בשבת שחרית, שם קוראים במנחה ובשני ובחמישי ולשבת הבאה. וכן פסק רבי זירא.

דף לב

מט. א. העולה לקרוא בתורה – האם הספר פתוח או סגור בשעת הברכה?

ב. הקורא בתורה – האם מותר לו לסייע למתורגמן?

ג. הלוחות והבימה – האם יש בהן קדושה?

ד. מהן ההלכות שנאמרו בגלילת הספר, אחיזתו והידוקו?

א. לדברי רבי מאיר, העולה לתורה פותח את הספר ורואה היכן יקרא, גוללו, מברך, וחוזר ופותח [כדי שלא יאמרו ברכות כתובות בתורה]. רבי יהודה אומר: פותח ורואה ומברך וקורא. וכן פסק רבי זירא בשם רב מתנה.

כתבו התוס' ועוד ראשונים, לכתחילה יגלול ואחר כך יברך [ויש שאינם גוללים אלא מסיטים ראשם הצדה ומברכים, וניכר לכל שאינם קוראים הברכות מתוך הספר], אבל בדיעבד אין לחוש. ולאחר הקריאה ודאי צריך לגלול תחילה ואחר כך לברך.

ב. אמר עולא: מפני מה אמרו הקורא בתורה לא יסייע למתורגמן – כדי שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה.

ג. אמר רבי זירא אמר רב מתנה: הלוחות והבימות אין בהם משום קדושה.

רש"י כתב: לוחות – לא ידעתי מה הן. ויש מפרשים: הם העשויים לספרים שלנו שאינם בגליון. והערוך פירש: הגליונות של ספר תורה שבצדי הכתב, ואף על פי שכל זמן שמחוברים לספר מטמאים את הידים כספר, אם גזום אין בהם קדושה. ובמקום אחר נסתפקו בדבר (עפ"י תוס').

הבימות – פרש"י: בימה שהיו עושים למלך ב'הקהל'. והערוך פירש: עמודי הספר. ויש מפרשים: הגליון שלמעלה ולמטה מהכתב.
ע"ע דיני גליונות הספר, בשבת קטו.

ד. אמר רבי שפטיה אמר רבי יוחנן:

הגולל ספר תורה צריך שיעמידנו על התפר;

הגולל ספר תורה גוללו מבחוץ ואין גוללו מבפנים, וכשהוא מהדקו מהדקו מבפנים ואינו מהדקו מבחוץ. רש"י מפרש, כשגוללו על ברכיו, יאחזו העמוד החיצוני לו ויגלול, שאם יאחזו בפנימי, עלול החיצוני ליפול. וכשגמר מלגלול ובא להדקו, יאחזו בפנימי ויהדקו על החיצון כדי שלא יכסה הכתב בזרועותיו, שמצוה להראות את הכתב אל העם כשמהדקו.

שאלות ותשובות לסיכום מסכת מגילה

ורבנו חננאל פירש 'גוללו מבחוץ ומהדקו מבפנים' – כשכורך המטפחת סביבות הספר, יכניס את קשר המטפחת מבפנים, כלפי הכתב, שאם יהא מאחריו, כשיפתח הספר יהא צריך להופכו על הכתב כדי להתיר הקשר ואין זה דרך כבוד. עשרה שקראו בתורה, הגדול שבהם גולל ספר תורה. שאמר רבי יהושע בן לוי, הגולל ספר תורה קיבל שכר כולם, כלומר כנגד כולם. יש מפרשים: גולל ממש, ויש אומרים: המגביה, ויש אומרים הוא העולה שביעי שמשלים הקריאה.

אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן: כל האוחז ספר תורה ערום (ללא מטפחת אלא נגע בו בידיו) – נקבר ערום. ופירש אביי: ערום – בלא אותה מצוה. (פירש ריב"א: בלא המצוה שעשה בספר כשאחזו ערום, כגון כשאחזו וקרא בו או הגיהו או גללו).

אמר רבי ינאי בנו של רבי ינאי סבא בשם רבי ינאי הגדול: מוטב תיגלל המטפחת ואל יגלל ספר תורה (– שלא יאחזו המפה בידו ויגלול הספר שבתוך המטפחת, אלא יעמוד הספר במקומו והמטפחת תיגלל, שזהו כבוד התורה).